

Renkli izlerin geçmişi

KAAN EGEMEN

İnsanın neden resim yapmaya başladığına ilişkin farklı görüşler var: Bunlardan biri, gördüğünü aktarma arzusu. Bir başkası gördüğünü yorumlama isteği. Diğeri ise yaratma güdüsü.

Hepsinin ortak yanı, imgeler oluşturup bir dert anlatma ihtiyacına denk gelmesi. Mağara duvarlarına yapılanlardan bugünün dijital çizimlerine dek gerçekliğin temsili olarak adlandırılan resim, hem dünyayı kavrayıp anlatmaya hem de kendimizi anlamaya yarıyor. Buradaki 'yarar', sallantılı bir kelime çünkü resmin, pragmatik tarafından çok sanatsal; imgesel ve anlam yönü ağır basıyor. Resimlere baktığımızda resmi görmüyoruz, tıpkı Picasso'nun balık-balığın resmi ayrımındaki gibi. Bu; fotoğraf, sinema ve çizgi film gibi resimle uzaktan veya yakından bağlantılı her alan için geçerli. Dolayısıyla resminki, aslında insanın imge yaratıp aktarışının ve gerçekliğin temsili kotarışının geçmişini bir yerde.

Sanatçı David Hockney ve sanat eleştirmeni Martin Gayford'un söyleşerek bu geçmiş masaya yatırışıyla doğan Resmin Tarihi adlı kitap, insanın dünyada bıraktığı renkli izlerin arka planı ve anlamını ortaya koyuyor.

'Resim gölge ile başladı'

Biraz da sözün imgeye ve tasvire dönüşmesiyle oluşan resmin geçmişi kelimeler kadar eski. Gerçeğin yanına hayali koyan insanın, çizimlerle yazmaya başladığı hikâye günümüze ulaştı. Hockney ve Gayford da bunu okuyor.

Bakmanın, görmenin ve çizim yapmanın tarihini konuşan ikilinin dikkatinden

Sanatçı David Hockney ve sanat eleştirmeni Martin Gayford.

Gerçeğin yanına hayali koyan insanın, çizimlerle yazmaya başladığı hikâye günümüze ulaştı. Sanatçı David Hockney ve sanat eleştirmeni Martin Gayford söyleşerek bu geçmiş masaya yatırdı ve 'Resmin Tarihi' doğdu

kaçmayan şey, resim çizmenin kişinin kendi bakış açısının sonucu olduğu. Bir de "resmin tarihi ile sanat tarihi örtüşür ama aynı şey değildir" diyorlar. Böyle olunca bir kavramlaştırmaya ve temellendirmeye giriştiklerinden resmin felsefesine de el atıyorlar: Resmin hikâyesi ve felsefesi, kitapta birbirine paralel ilerliyor. Aynı şekilde resim ile fotoğraf ve sinema arasındaki ilişki de... Yazarlar, görüntü yaratma ve yazmanın tarihini anlatıyor, yani neyi nasıl gördüğümüze dair bir geçmişi...

Bu aynı zamanda, mağaralardan dijital araç-gereçlere uzanan bir tarih. Görülenin gerçekliği ve tasvirinden hakikatinin sorgulandığı bir döneme geldik. İnsanın tarihsel yolculuğuna; bakış açılarının geçmişine de değinen yazarlar, klasik soruyu ve ona verilen yanıtları da tartışıyor: "Bu imge neden yapılmış ve ne anlama geliyor?" Yani bu işaret niçin konmuş ve neye gönderme yapıyor?... Hockney ve Gayford, örneklerle ilerlerken bilindik ve daha az ortalıkta görünen tablolar eşliğinde, ellerin hızını ve anlatım gücünü inceliyor.

İkili, resmin tarih sayfalarında gezinirken çizim ve renklendirme, ışığı ve gölgeyi kullanma tekniklerinin hikâyesine de giriyor. Hatta "resmin gölge ile başladığı iddiasında doğruluk payı var" diyerek hangi ressamın hangi teknikte ustalaştığını anlatıp yorumlayarak bir çeşit liste ve bu teknikler arasındaki ilişkilere dair bir

katalog oluşturuyorlar. Konuyla bağlantılı olarak girdikleri bir başka konu, zaman ve uzamın resmedilmesi. Başlangıçta bunlar arasında ayrım gözetilmekten iş resim çizmeye gelince ikisinin de hesaba katıldığından bahsediyor yazarlar.

İlk resimden akıllı cihazlarla yapılan çizimlere varan insan, her ne olursa olsun temel tekniklerle resim yapıyor. Hockney ve Gayford'un da belirttiği gibi ilk çizimler ve ressamlar değerini koruyor. Gerçeğin tasvirinden metafizik yansımalara, benzerliklerden kişisel bakış açılarıyla mikrokosmos yaratılmasına dek ilk tekniklerin hep iş gördüğünü anlatıyor ikili. Tabii ilerleyen teknolojiyle beraber yeni fikirlerin ortaya çıktığını da not ediyorlar bir köşeye. Böylece kitap, bir ressam resmigeçidiyle de buluşturuyor okuru.

Öte yandan bu geçit töreni, farklı dönemlere ait resimlerde yer alan öğeler ile onların yansıttığı simgelerin de bir anlatımına evriliyor. Sonuçta her ressam, zamana ve çizeceği şeye kendisi karar verdiği için resim tarihi hayli zengin. Kitap, sahne resimlemelerinin ve resimde sahne yaratmanın örnekleriyle dolu.

Gerçeğin temsili ile hayal gücü sıçrayışı

Hockney ve Gayford, bir güzelliği veya felaketi, cümlelerden ya da canlı görüntülerden daha vurucu şekilde anlatabilen ressamların eserlerinin tarihini

ele alıyor; başka bir deyişle gerçeğin temsili ile hayal gücü sıçrayışlarının kesişimini...

"Her şeyi çalabilen ve renklendirebilen" ressamların yazdığı tarihi anlatıp yorumlayan Hockney ve Gayford, resmin sadece resim olmadığını; onun, gerçekliğin ve hayalin kaygan zemininde yol aldığını belirtmeden de geçmiyor.

Yazarlar, resmin tarihini incelemenin, aynı zamanda insanın gelişim çizgisini anlamaya çalışmak olduğunu ima ediyor birçok kez: Antikçağ'dan Ortaçağ'a, Modernite'den yirmi ve yirmi birinci yüzyıla uzanan bu çizgi, gerçeğin temsiline ve imge yaratımının hangi aşamalardan geçtiğini de gösteriyor. Diğer yandan resimden fotoğrafa ve sinemaya, oradan da dijital çizimlere varan bir süreci ayrıntılarıyla tartışıyor ikili.

Bu arada resimler resimleri etkiliyor; çizimler film, filmler de dijital çizim haline geldiğinde, Hockney ve Gayford'un işaret ettiği gibi birbirini besleyen bir döngü belirliyor. Bu döngü, içinde esinlenmeleri taşıırken yıkım ve yaratıcılık bileşimini de ortaya koyuyor. Fakat yazarlara göre çizimin ve oradan türeyen resmin tarihi hiç bitmeyecek. Bunu da fotoğrafın ve filmlerin giderek resme benzemesinden hareketle söylüyorlar. Bu da resmin tarihinin özünü oluşturan şeyle, yani "geriye kalabilmiş imgelerle" ilgili.

RESMİN TARİHİ

David Hockney, Martin Gayford
Çeviri: Mine Haydaroğlu
Yayınevi: **WV**, 2017